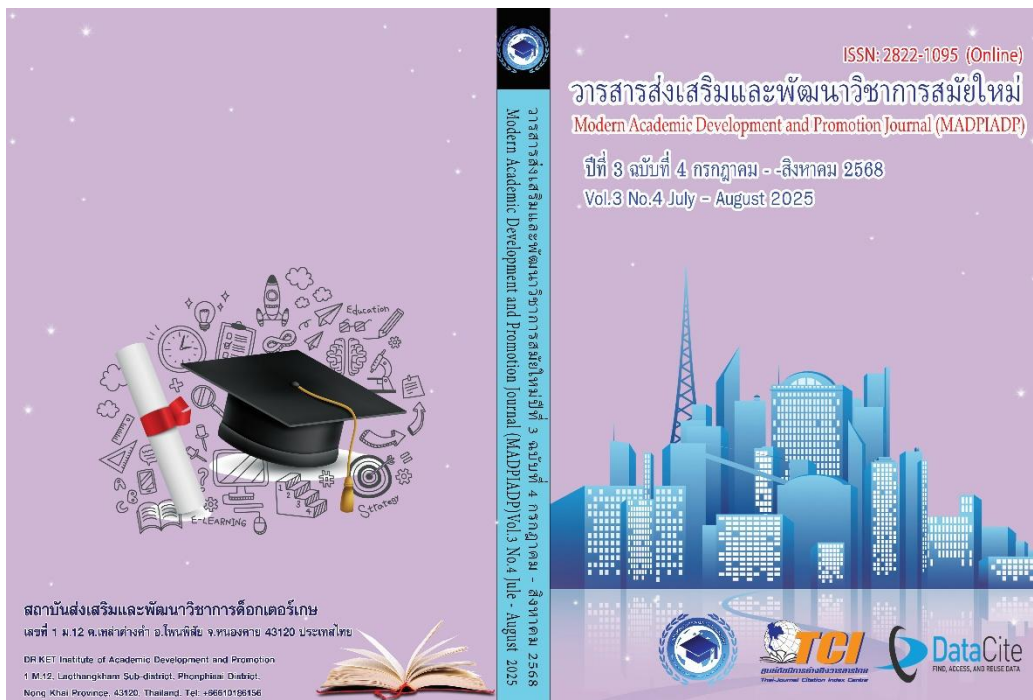

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

Modern Academic Development and Promotion Journal

ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2568)

Vol 3 No.4 (July - August 2025)

ISSN : 2822-1095 (Online)

_ * ***** _

📖 วัตถุประสงค์

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทความหนังสือแก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณี ท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน – ตุลาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เจ้าของ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกช เลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ตำบลเหล่าต่างคำ

อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย 43120 โทร 061-0186156, 082-9356452

E-mail : journalacademicpromotion@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.สุทธินันท์ สุวรรณวิจิตร

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ตู้อทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจำนงค์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนาภรณ์ ปุณรัตน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

พระนัสชนะ ส่างช้าง, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาฐิติวัตร หมั่นกิจ, ดร.

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

วรรณภา บุปผาโสภา

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ

 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

วรรณภา บุปผาโสภา

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

☞ ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

☞ พิสูจน์อักษร

สมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

☞ ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

☞ จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

☞ พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

**คุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และสภาพแวดล้อมภายในสำนักงานสอบ
บัญชี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า ใน
การมุ่งสู่การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต** 608-627

QUALIFICATIONS OF ASSISTANT AUDITORS AND INTERNAL ENVIRONMENT OF
AUDITING OFFICES IN BANGKOK AND SURROUNDING AREAS AFFECTING THE
ADVANCEMENT TOWARDS BECOMING CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS

สริณญา สมสา, ไกรวิทย์ หลีกภัย และ ถิรวุฒิ ยั่งยืน

**อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนที่ส่งผลต่อผลการ
ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ** 628-640

THE IMPACT OF SUSTAINABILITY REPORTING DISCLOSURE ON FIRM
PERFORMANCE OF LISTED COMPANIES IN THE MARKET FOR ALTERNATIVE
INVESTMENT – MAI

ปพรรณพร ผิวอ่อนดี และ สุรีย์ โปษกรณัฐ

**ลักษณะเฉพาะของประโยคในการแสดงความหมาย
ภาษาไทยถิ่นใต้ สำเนียงเจ๊ะเห จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี** 641-664

THE CHARACTERISTICS OF SENTENCES IN COMMUNICATING MEANING IN
SOUTHERN THAI DIALECT, JAEHE DIALECT, NARATHIWAT AND PATTANI
PROVINCE

บุญยจริย์ สรสีสสม

**การบริหารจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน การขนส่งสินค้าทางทะเล
ในจังหวัดชลบุรี** 665-680

LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT IN MARITIME TRANSPORTATION:
A CASE STUDY OF CHONBURI PROVINCE

ไพลิน เลิศพิมลพันธ์, รัชฎาภรณ์ ภู่อ้อย, โชติชวัล พูกิจกาญจน์ และ คุณวีต้า สัตยารมณ

การสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี 681-703

CREATING ARTISTIC SPACES AND PRESERVATION MODELS OF BANANA STALK
CARVING IN PHETCHABURI PROVINCE

พระครูวัชรสุวรรณาทธ (ลูกซุบ เกตุเขียว), พระสุชินนระ อนิณฺขโต (พรหมนิล)

และ พระวรพงศ์ ธมฺมวโธ (สีชาววงศ์)

อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนที่ส่งผลต่อ
ผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ*
THE IMPACT OF SUSTAINABILITY REPORTING DISCLOSURE ON FIRM
PERFORMANCE OF LISTED COMPANIES IN THE MARKET FOR
ALTERNATIVE INVESTMENT – MAI

ปพรณพร ผิวอ่อนดี¹ และ สุรีย์ โขษกรณัฐ²

Papanporn Piwondee¹ and Suree Bosakoranut²

¹⁻²หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹⁻²Master Of Accountancy School Of Accountancy Sripatum University, Thailand

Corresponding Author's Email: papanporn.p@gmail.com

วันที่รับบทความ : 13 กรกฎาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 19 กรกฎาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 21 กรกฎาคม 2568

Received 13 July 2025; Revised 19 July 2025; Accepted 21 July 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาเนื้อหาและปริมาณของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) และ (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูล ESG กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ยังขาดความชัดเจนด้านมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล ESG

กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาด mai จำนวน 108 บริษัท ที่มีรายงานประจำปีครบถ้วนในช่วงปี พ.ศ. 2565–2567 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากรายงานประจำปีเพื่อประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูล ESG และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับผลการ

Citation:

* ปพรณพร ผิวอ่อนดี และ สุรีย์ โขษกรณัฐ. (2568). อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(4), 628-640. Papanporn Piwondee and Suree Bosakoranut. (2025). The Impact Of Sustainability Reporting Disclosure On Firm Performance Of Listed Companies In The Market For Alternative Investment – Mai. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(4), 628-640.;

DOI: <https://doi.org/10.https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ดำเนินงานของบริษัท ซึ่งวัดโดย ROA, ROE, NPM และ EPS โดยมีตัวแปรควบคุม ได้แก่ ขนาดกิจการ อายุของบริษัท และความเสี่ยงทางการเงิน ใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูล ESG โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ROA ($r = 0.421$, $p < 0.01$), ROE ($r = 0.395$, $p < 0.01$) และ Tobin's Q ($r = 0.362$, $p < 0.01$) โดยเฉพาะการเปิดเผยด้านธรรมาภิบาล (G) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อ ROE ขณะที่ด้านสังคม (S) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ EPS ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม (E) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ผลการวิจัยชี้ว่าการเปิดเผยข้อมูล ESG โดยเฉพาะด้านธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความน่าเชื่อถือและผลประกอบการของบริษัทในตลาด mai จึงควรมีการส่งเสริมมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลที่สอดคล้องกับขนาดและศักยภาพของธุรกิจกลุ่มนี้

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล, ผลการดำเนินงาน, ตลาดเอ็ม เอ ไอ

Abstract

This study aims to (1) examine the content and extent of sustainability reporting disclosure in three dimensions-environmental, social, and governance (ESG); and (2) analyze the relationship between ESG disclosure and the performance of listed companies in the Market for Alternative Investment (mai), a segment primarily comprising small and medium-sized enterprises (SMEs) where ESG reporting standards remain inconsistent.

The sample includes 108 companies listed on mai with complete annual reports between 2022 and 2024. ESG disclosure levels were evaluated based on content analysis of annual reports using GRI-based criteria. Firm performance was measured using ROA, ROE, Net Profit Margin (NPM), and Earnings per Share (EPS). Control variables include firm size, firm age, and financial risk. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation, and multiple regression analysis.

The findings reveal that overall ESG disclosure is positively correlated with ROA ($r = 0.421$, $p < 0.01$), ROE ($r = 0.395$, $p < 0.01$), and Tobin's Q ($r = 0.362$, $p < 0.01$). Governance disclosure (G) shows the strongest positive influence on ROE, while social disclosure (S) is negatively related to EPS. Environmental disclosure (E), however, demonstrates no significant relationship with any performance indicator. These results suggest that ESG disclosure—particularly in governance—enhances the credibility and financial performance of mai-listed companies. Therefore, tailored ESG disclosure guidelines suited to the scale and capacities of SMEs should be promoted to support long-term sustainable development.

Keywords: Environmental, social and governance disclosure, firm performance, mai

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน แนวโน้มด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social, and Governance: ESG) ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ภาคธุรกิจทั่วโลกให้ความสนใจ เนื่องจาก ESG ไม่เพียงช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กรในเชิงบวก แต่ยังมีบทบาทในการลดต้นทุนทางการเงิน สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ลงทุน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว (Eccles, Ioannou, & Serafeim, 2014; Friede, Busch, & Bassen, 2015)

ในประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2563) ได้กำหนดแนวทางให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนควบคู่กับผลการดำเนินงานทางการเงิน เพื่อสะท้อนความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคมโดยรวม อย่างไรก็ตาม แม้บริษัทในกลุ่ม SET จะมีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูล ESG เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในกลุ่มบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) ยังพบข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ทรัพยากรบุคคล ความพร้อมของระบบข้อมูล และความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานที่เป็นสากล (ศูนย์ส่งเสริมจรรยาบรรณธุรกิจแห่งประเทศไทย, 2562)

ข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลให้ระดับการเปิดเผยข้อมูล ESG ของบริษัทในตลาด mai ยังไม่สม่ำเสมอ และมักขาดความลึกซึ้งเมื่อเทียบกับบริษัทใน SET ซึ่งสะท้อนถึง “ช่องว่างขององค์กร

ความรู้” ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของข้อมูล ESG ในกลุ่มบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่าบริษัทใน mai มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยในด้านการจ้างงานและนวัตกรรม

งานวิจัยในประเทศ เช่น ของ ดารณี รัตนทัศนีย์ (2564), นิตยา แซ่แต้ (2564) และ มยุรา บุญทัน (2561) พบว่าการเปิดเผยข้อมูล ESG มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินของธุรกิจ ทั้งในด้านผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ กำไรสุทธิ และมูลค่าตลาด ขณะที่งานวิจัยในต่างประเทศ เช่น Bassen et al. (2006) และ KPMG (2020) ชี้ว่าการเปิดเผยข้อมูล ESG ที่มีคุณภาพสามารถลดความเสี่ยงขององค์กรและต้นทุนของเงินทุนได้ แต่ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนในบริบทของบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมในตลาด mai ของไทย

จากปัญหาและช่องว่างดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ” โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้บริษัทตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลอย่างมีคุณภาพ และใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหา และปริมาณของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
2. เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการเปิดเผยข้อมูล ESG

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงความสุขของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทำลายโอกาสของคนรุ่นหลังในการเข้าถึงทรัพยากร (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2567) แนวคิดนี้เชื่อมโยงโดยตรงกับการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อและการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG)

การเปิดเผยข้อมูล ESG ถูกผลักดันให้มีบทบาทมากขึ้นในระดับนโยบาย เช่น แนวทางของ OECD (2023) ที่สนับสนุนการเปิดเผยข้อมูล ESG อย่างมีมาตรฐาน และ UN Principles for Responsible Investment (UN PRI, 2020) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ESG เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนทั่วโลก

แม้การใช้กรอบการรายงานของ GRI (Global Reporting Initiative) จะได้รับความนิยมในวงกว้าง เนื่องจากเป็นแนวทางสากลที่ครอบคลุมทั้ง 3 มิติของ ESG แต่ก็ยังมีข้อวิพากษ์ในเชิงวิชาการว่าการประยุกต์ใช้ในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมมักเผชิญข้อจำกัดในด้านความพร้อมของข้อมูล ความเข้าใจในเกณฑ์ และภาระต้นทุนในการจัดเก็บและรายงานข้อมูลอย่างเป็นระบบ

2. ทฤษฎีทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การอธิบายผลของการเปิดเผยข้อมูลสามารถเชื่อมโยงกับหลายทฤษฎี เช่น

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้น การเปิดเผยข้อมูล ESG จึงช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางข้อมูล

ทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory) อธิบายว่าองค์กรจะพยายามดำรงภาพลักษณ์ที่สังคมยอมรับผ่านการเปิดเผยข้อมูลที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปิดเผยข้อมูล ESG จึงเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างความเชื่อมั่น (อ้างอิงตามเนื้อหาวิจัย)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ ดารณี รัตนทัศนีย์ (2564) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูล ESG กับผลตอบแทนทางการเงิน พบว่า ESG มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัท

นิตยา แซ่แต้ (2564) ระบุว่า ESG มีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไร

และ มยุรา บุญทัน (2561) ศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนมีผลต่อมูลค่าบริษัทในตลาดหลักทรัพย์

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่มักใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ซึ่งมีความพร้อมด้านทรัพยากรมากกว่าบริษัทในตลาด mai ส่งผลให้ข้อสรุปที่ได้ อาจไม่สามารถนำมาอธิบายหรืออ้างอิงในบริบทของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้อย่างแม่นยำ

นอกจากนี้ GRI แม้จะเป็นแนวทางที่ยอมรับกันในระดับนานาชาติ แต่ยังมีข้อวิจารณ์ว่าในกลุ่มธุรกิจขนาดเล็กและกลาง การใช้เกณฑ์ดังกล่าวอาจเป็นภาระเชิงต้นทุน และอาจไม่สอดคล้องกับขนาดของกิจการ

กรอบแนวคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ทฤษฎีองค์กร และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ล้วนชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูล ESG มีศักยภาพในการส่งเสริมผลการดำเนินงานของบริษัท อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดเชิงบริบท โดยเฉพาะในตลาด mai ที่มีลักษณะเฉพาะตัวและยังขาดการศึกษาวิจัยอย่างลึกซึ้ง การศึกษานี้จึงมีเป้าหมายในการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการพัฒนา ESG Reporting ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Analysis) ที่ได้จากรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) ปี พ.ศ. 2563–2565

ประชากร

บริษัทจดทะเบียนในตลาด mai จำนวนทั้งสิ้น 196 บริษัท (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

บริษัทที่มีการเปิดเผยรายงานประจำปีครบถ้วนต่อเนื่องตลอด 3 ปี จำนวน 134 บริษัท ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบมีหลักเกณฑ์ (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของข้อมูลที่สามารถวิเคราะห์ได้อย่างสมบูรณ์

แม้วิธีการสุ่มแบบมีหลักเกณฑ์จะช่วยคัดเลือกหน่วยวิเคราะห์ที่ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย แต่ก็มีข้อจำกัดเรื่องความเป็นกลางและความสามารถในการอ้างอิงผลไปยังประชากรทั้งหมด (sampling bias)

ตัวแปรในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ตัวแปรอิสระ คือ ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน (ESG Disclosure Index) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental: E), ด้านสังคม (Social: S) และด้านธรรมาภิบาล (Governance: G) โดยวัดจากรายการเปิดเผยข้อมูลตามกรอบการรายงาน GRI (Global Reporting Initiative)

ตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งใช้ตัวชี้วัดทางการเงิน 3 ตัว ได้แก่ ROA (ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์), ROE (ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น) และ Tobin's Q (มูลค่าตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีของสินทรัพย์)

เครื่องมือในการวิจัย

แบบตรวจรายการ (Checklist) สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาจากรายงานประจำปีของบริษัท โดยพัฒนาเกณฑ์การประเมินตามหลักเกณฑ์การรายงาน GRI ซึ่งเป็นแนวทางสากลที่ใช้ในการรายงานด้าน ESG

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูล ESG ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาเนื้อหาและปริมาณของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมบริษัทจดทะเบียนในตลาด mai มีระดับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ร้อยละ 43.68 แบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนรายด้าน

มิติ ESG	ค่าเฉลี่ย (%)	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
สิ่งแวดล้อม (E)	39.21	15.00	70.00
สังคม (S)	46.93	20.00	85.00
ธรรมาภิบาล (G)	44.91	25.00	90.00
รวม (ESG)	43.68	22.00	78.00

บริษัทส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมมากที่สุด โดยเน้นเรื่องการปฏิบัติต่อพนักงาน ความรับผิดชอบต่อชุมชน และความปลอดภัย ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมมีการเปิดเผยน้อยที่สุด เช่น การจัดการพลังงาน น้ำ หรือของเสีย

ตารางที่ 2 แนวโน้มการเปิดเผยข้อมูล ESG รายปี

ปี พ.ศ.	E (%)	S (%)	G (%)	ESG รวม (%)
2563	36.84	44.02	42.56	41.14
2564	38.94	46.78	44.11	43.28
2565	41.85	49.99	48.06	46.63

การเปิดเผยข้อมูล ESG มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทั้ง 3 มิติ โดยเฉพาะด้านธรรมาภิบาลที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในปี 2565 สะท้อนถึงความตื่นตัวด้านธรรมาภิบาลในกลุ่มบริษัท mai

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาด mai ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation) พบว่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูล ESG โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง ESG กับผลการดำเนินงาน

ตัวชี้วัด	ค่า r	p-value	ความหมายเชิงนัย
ROA	0.421	< 0.01	ปานกลางค่อนข้างสูง
ROE	0.395	< 0.01	ปานกลาง
Tobin's Q	0.362	< 0.01	ปานกลาง

ค่าความสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.3–0.5 ถือเป็นระดับปานกลาง โดยเฉพาะ ROA ที่มีค่า $r = 0.421$ ถือเป็นความสัมพันธ์ระดับปานกลางค่อนข้างสูง ซึ่งบ่งชี้ว่าการเปิดเผย ESG โดยรวมมีแนวโน้มสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสินทรัพย์บริษัท

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านธรรมาภิบาล (G) มีอิทธิพลต่อ ROE และ Tobin's Q อย่างมีนัยสำคัญ รองลงมาคือด้านสังคม (S) ขณะที่ด้านสิ่งแวดล้อม (E) ไม่มีอิทธิพลอย่างชัดเจน ดังนี้

ตัวแปร ESG	ROE (β)	p-value	Tobin's Q (β)	p-value
สิ่งแวดล้อม (E)	0.121	0.182	0.104	0.201
สังคม (S)	0.242	0.041*	0.215	0.037*
ธรรมาภิบาล (G)	0.387	0.006**	0.351	0.009**

* $p < 0.05$ = นัยสำคัญทางสถิติ (*), $p < 0.01$ = นัยสำคัญสูง (**)

การเปิดเผยข้อมูลด้านธรรมาภิบาล (G) มีอิทธิพลเชิงบวกที่ชัดเจนที่สุดต่อผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะด้าน ROE ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความโปร่งใสและการกำกับดูแลที่ดีช่วยสร้างความเชื่อมั่นและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

อภิปรายผล

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะในด้านการจ้างงานและการเติบโตของนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม บริษัทกลุ่มนี้มักเผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากร ความพร้อมของระบบข้อมูล และบุคลากรด้าน ESG ทำให้การเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนยังมีความหลากหลายและไม่เป็นระบบ การศึกษานี้จึงมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเนื้อหาของการเปิดเผยข้อมูล ESG รวมถึงตรวจสอบผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาเนื้อหา และปริมาณของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

ผลการวิจัยพบว่า บริษัทในตลาด mai มีระดับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในระดับปานกลาง โดยมีการให้ความสำคัญกับ ด้านสังคม (S) มากที่สุด รองลงมาคือด้านธรรมาภิบาล (G) และด้านสิ่งแวดล้อม (E) ตามลำดับ

การที่บริษัทให้ความสำคัญกับด้านสังคมมากที่สุดสะท้อนว่าองค์กรให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์กับพนักงาน ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อชื่อเสียงและการดำเนินงานประจำวันขององค์กร ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ วุฒิพงศ์ ทองใบใหญ่ (2564) และชลธิชา โชติศรีลือชา (2563) ที่พบว่าบริษัทขนาดเล็กและกลางมักมีการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและธรรมาภิบาลมากกว่าด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมักต้องใช้ทรัพยากรและระบบจัดการที่ซับซ้อน เช่น การวัดการปล่อยคาร์บอน หรือการจัดการของเสีย ซึ่งส่งผลให้การเปิดเผยข้อมูลในด้านนี้ยังมีข้อจำกัด ทั้งด้านต้นทุน ความพร้อม และความเข้าใจเชิงเทคนิค

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

การเปิดเผยข้อมูล ESG โดยรวมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัทในด้าน ROA, ROE และ Tobin's Q อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนว่า ESG เป็นตัวสะท้อนถึงคุณภาพของการบริหารจัดการองค์กร การมีข้อมูล ESG ที่โปร่งใสสามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือทั้งต่อผู้ลงทุนและตลาดในภาพรวม

โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลด้าน ธรรมาภิบาล (G) ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสูงที่สุด อธิบายได้ว่า การมีโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดี เช่น การแยกอำนาจการบริหาร การมีคณะกรรมการอิสระ หรือการเปิดเผยความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนเกี่ยวกับความโปร่งใสและการบริหารความเสี่ยงของบริษัท ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bassen, Meyer และ Schlange (2006) ที่ชี้ว่าธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงทางการเงิน และการตัดสินใจลงทุนของตลาดทุน

ในทางตรงกันข้าม การเปิดเผยด้าน สิ่งแวดล้อม (E) กลับไม่แสดงผลในเชิงบวกอย่างชัดเจนต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งอาจมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ ธุรกิจส่วนใหญ่ในตลาด mai ไม่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมสูง การลงทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมต้องใช้ต้นทุนสูง ในขณะที่ผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจอาจยังไม่เห็นชัดในระยะสั้น การขาดแรงจูงใจจากภายนอก เช่น นโยบายภาครัฐ หรือแรงกดดันจากผู้บริโภค

ข้อค้นพบนี้สนับสนุนผลวิจัยของ Eccles, Ioannou และ Serafeim (2014) ที่ชี้ว่า ESG ส่งผลต่อผลการดำเนินงานในระยะยาว โดยเฉพาะหากองค์กรมีระบบบริหารจัดการที่

ชัดเจนและมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ รวมถึงรายงานของ KPMG (2020) ที่ระบุว่าความพร้อมด้านการรายงาน ESG โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจขนาดเล็กยังคงต้องการการสนับสนุนเชิงระบบ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ในระดับปานกลาง โดยเน้นหนักในด้านสังคมและธรรมาภิบาล ขณะที่ด้านสิ่งแวดล้อมยังได้รับความสำคัญน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์ยังพบว่า การเปิดเผยข้อมูล ESG มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัท โดยเฉพาะด้านธรรมาภิบาลที่มีอิทธิพลต่อ ROE และ Tobin's Q อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานตามแนวทาง ESG ไม่เพียงแต่เป็นแนวปฏิบัติที่ตอบสนองต่อความรับผิดชอบต่อสังคมเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับองค์กรได้อีกด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานกำกับดูแล เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ควรส่งเสริมและกำหนดแนวปฏิบัติด้าน ESG ที่ชัดเจนสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาด mai โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมที่ยังมีการเปิดเผยข้อมูลน้อย อาจจัดทำแนวทางรายงานที่เหมาะสมกับลักษณะของกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม

ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและพนักงานในองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานความยั่งยืน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในทุกกระดับ และทำให้ข้อมูลที่เปิดเผยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้

ภาครัฐหรือภาควิชาการควรจัดอบรมหรือเวิร์กช็อปเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้าน ESG ให้กับผู้ประกอบการในตลาด mai อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้ข้อมูล ESG ในการบริหารองค์กรเชิงกลยุทธ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai กับตลาด SET เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านการเปิดเผยข้อมูล ESG และ

ผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน รวมถึงการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลร่วม เช่น ขนาดของบริษัท อายุของบริษัท หรือประเภทของอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ อาจมีการศึกษาความคิดเห็นของนักลงทุนต่อความน่าเชื่อถือของรายงานความยั่งยืน เพื่อพิจารณาว่าข้อมูล ESG มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนจริงหรือไม่ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจด้าน ESG ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชลธิชา โชติศรีลือชา. (2563). การเปิดเผยข้อมูล ESG ของธุรกิจ SMEs ไทย: โอกาสและข้อจำกัด. *วารสารการจัดการธุรกิจ*, 9(2), 101–117.
- ดารณี รัตนทัศนีย์. (2564). การวิเคราะห์ผลกระทบของ ESG ต่อผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิจัยเศรษฐศาสตร์และการเงิน*, 13(1), 25–40.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). *แนวทางการจัดทำรายงานความยั่งยืน*. จาก <https://www.set.or.th>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). *เกณฑ์การรายงาน ESG ของบริษัทจดทะเบียน*. จาก <https://www.set.or.th>
- นิตยา แซ่แต้. (2564). ESG กับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจไทย. *วารสารธุรกิจและสังคม*, 11(2), 75–89.
- มยุรา บุญทัน. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนกับมูลค่ากิจการของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบัญชีและการจัดการ*, 7(1), 60–72.
- ศูนย์ส่งเสริมจรรยาบรรณธุรกิจแห่งประเทศไทย. (2562). *คู่มือการพัฒนา ESG สำหรับ SMEs ไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2567). *แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริษัทเศรษฐกิจไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิต้า.
- วุฒิพงศ์ ทองใบใหญ่. (2564). การเปิดเผยข้อมูล ESG และผลกระทบต่อมูลค่ากิจการ. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 12(3), 45–60.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2566). *ESG และการเติบโตของตลาดทุนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.ล.ต.

Bassen, A., Meyer, K., & Schlange, J. (2006). The influence of corporate responsibility on the cost of capital. Corporate Responsibility Research Conference.

Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance. *Management Science*, 60(11), 2835–2857. from <https://doi.org/10.1287/mnsc.2014.1984>

KPMG. (2020). The time has come: The KPMG survey of sustainability reporting 2020. from <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/11/the-time-has-come.html>